

SØVÆRNET

Chr. Schmidt Hansen – født 12/06.1921.

Aftjening af værnepligt fra 15/04.1942 til 15/03.1943.

Jeg blev indkaldt til aftjening af værnepligt den 15/04.1942, men jeg fik udsættelse til at møde til den 23/04.1942 – altså 8 dage – fordi jeg manglede et eksamensfag og afslutningen på Århus Maskinmesterskole.

Min klassekammerat på skolen – Karl Einar Hvid Johning – havde fået indkaldelse magen til og vi skulle altså rejse sammen.

Vi mødte på Holmen i København til aftalt tid og blev vist rundt af en underkvartermester, der bl.a. sørgede for, at vi fik udleveret den uniformsbeklædning, vi havde brug for de første par måneder under værnepligten.

Senere fik vi betydelig mere og jeg har aldrig før haft så meget tøj at vælge imellem.

Jeg fik bl.a. foruden to par sko til arbejdsbrug også et par helt nye Hertz sko og det er de bedste sko jeg nogen sinde har haft.

Rundvisningen sluttede på Kaserneskipet "FYHN" ved ca. 14.00 tiden og der blev fremtryllet 2 tallerkener med hver 2 frikadeller og stuede gulerødder.

Det smagte meget godt - for vi var jo sultne – men det viste sig senere, at det ikke var gulerødder, men stuede roer! Vi overlevede også den dag!

Der var fire kompagnier på kaserneskipet og sidst på eftermiddagen kom alle de andre tilbage fra de øvelser, de havde været ude på.

Vi blev indrulleret på de pladser, vi skulle have under uddannelsen i de næste 2 måneder og vi fik plads i 4. kompagni – 3. deling – 12. gruppe og jeg fik nr. 2250/486 i bakke nr. 62.

Vi var 8 mand i en bakke og vi var sammen i hele rekruttiden på "FYHN".

Gruppefører var kadet Boysen og kompagnichefen var søløjtnant af 2. grad Jack Nielsen og næstkommanderende hed Christiansen og han var kvartermester af 2. grad.

Helt igennem nogle flinke mennesker alle sammen og jeg fik mange gode venner i de dage, men jeg tror de er døde alle sammen, for jeg har ikke kontakt ned nogen af dem i dag.

Under opholdet på kaserneskipet "FYHN" blev vi bl.a. vaccineret mod meningitis og det var en skrap omgang, hvor flere dagen derpå faldt om i geledet p.g.a. ilde befindende.

Selve uddannelsen var meget alsidig og man kunne let få den opfattelse, at vi var havnet i en oplæring som infanterister, for vi skulle oplæres i alle discipliner som f.eks. atletik – gymnastik-eksercits med strækmarch – roning i travalgerne – kampsport – skydning med både revolver og 8 mm karabin med bajonet og det hele.

Desuden var der rengøring og vask af banjerne, hvor vi boede og tøjet vi gik i. Alt skulle være i orden, for ellers var det om igen eller man mistede en landlov. Man kunne også blive dømt til at skralle Kadetternes kartofler.

En aften efter en dag med forskellige hårde øvelser lå jeg på øverste dæk på "FYHN" og døsede, da jeg blev vækket af den mest vidunderlige klavermusik.

Til at begynde med troede jeg, at det var noget jeg drømte, men jeg blev nysgerrig og gik hen til forhøjningen hvor klaveret stod og der kom der en ny overraskelse, for det var en af mine venner – Henning Østbjerg - fra AGF i Århus, hvor vi begge havde spillet fodbold i flere år.

Han var et par år ældre end jeg, men havde fået udsættelse for at blive færdig på ingeniørskolen.

Han tilhørte et andet kompagni og det var grunden til, at vi ikke havde stødt på hinanden før midt i rekruttiden. Vi kendte ikke hinanden privat og det var derfor en stor overraskelse, at han spillede så godt på klaveret.

Marinens
Bibliotek

000000928054

Efter rekruttiden kom jeg på Søværnets Kaserne og Henning fik et job på Søværnets Radiostation på Holmen og der havde vi en del med hinanden at gøre, men så blev jeg sendt ud at sejle med minestrygeren "Narhvalen" og siden har vi ikke set hinanden.

Jeg hørte fra anden side, at han havde fået arbejde som ingeniør i en virksomhed i Ålborg, men jeg fandt ham aldrig i telefonbogen.

Den første landlov fik vi efter ca. 2 uger, når man var sikre på, at vi kunne de mest almindelige regler, som f.eks. hvor og hvornår, man havde hilsepligt.

Hilsepligten gjaldt også udenlandske soldater og herunder var de tyske soldater aktuelle, for vi skulle hilse på officererne, men sandt at sige, de tog det ikke særligt højtideligt, hvis vi "glemte" det!

Og det gjorde vi ofte. Reglen gjaldt begge veje!

Opholdet på kaserneskipet "FYHN" sluttede den 10/06.1942, men de sidste 10 dage var jeg indlagt på sygeafdelingen på Søværnets Kaserne med en kraftig Angina.

Der blev jeg gode venner med den værnepligtige læge, der var ualmindelig god til at blande "hostesaft" hver formiddag kl.10.00.

Efter opholdet på sygeafdelingen var jeg som menig nr. 2250 anvist til bakke nr. 4 i spisesalen og ellers sovesal nr. 4 hængekøje nr. 25 på Søværnets Kaserne i Sydfløjen.

Da det var i nærheden af sygeafdelingen, gik jeg et stykke tid til en hel del "efterbehandling".

På Søværnets Kaserne var der mønstring morgen, middag og aften og ellers deltog vi på de forskellige arbejds hold med vedligeholdelse af de oplagte skibe.

Det var ikke store krav de stillede til en, men det værste var, da vi blev sendt til oplæring i brandslukning på kongeskibet "DANNEBROG".

Vi måtte ikke røre ved noget og det var lige før, at vi skulle vise frem, at vi havde rene negle på hænder og fødder! Det var fuldkommen hysterisk.

Nå! Det var nok ikke kong Christian X, der havde dikteret dette ordensreglement.

Christian X har jeg kun gode minder om for, jeg har flere gange hilst på ham på Strandvejen i Århus, når han skulle ud at sejle med sin sejlbåd "Rita", der lå for anker neden for Mindeparken.

Det jeg husker Christian X mest for, er at han på sin fødselsdag beordrede rom punch til alle i dagens anledning og det var lørdag den 26/09.1942, hvor jeg var alene ved bordet (bakken) i spisesalen. Jeg kan ikke huske, hvor mange borde der var, men der var kun én mand ved hvert bord, idet det var lørdag og alle havde landlov, så der var kun det nødvendige vagtmandskab tilbage.

Hvert bord fik 2 kander af ca. 1 liter med "Punchebolle" (rom og kogende vand) til 8 mand. og man fortalte os, at det var rom fra dengang, vi ejede de Vestindiske Øer og det smagte godt.

Virkningen var ikke til at tage fejl af, men med hjælp fra landlovs gasterne der kom tilbage fra byen i løbet af aftenen, fik vi tømt kanderne.

Det var godt, der var en fredelig søndag efterfølgende, hvor man på nænsom vis kunne pleje helbredet og overleve!

Men heldet forfølger mig stadig, for tirsdag den 29/09.1942 blev jeg mønstret i minestrygeren S/S "Narhvalen", der var en af de gamle torpedobåde, som tyskerne ikke kunne bruge, men som var velegnet som minestrygerfartøj.

"Narhvalen" var i København for at hente en ny "magnet" (slæbemagnet).

Jeg kender ikke noget specielt navn for "magneten", men den var 24 meter lang ca. 2 meter i diameter og forsynet med automatik, så vi fra maskinrummet kunne markere, hvor mange impulser magneten skulle sende til en evt. magnetmine på havbunden. (1 impuls = 1 oversejling).

Magneterne blev bygget på værftet i Helsingør og opdelt i vandtætte rum og forsynet med elektrisk installation, så man via et el-kabel fra minestrygerens maskinrum kunne markere om én oversejling af en magnetisk mine, skulle gælde for 1-2-3 impulser ved en oversejling eller flere.

På minestrygeren var de magnetiske poler vendt, så der ingen impulser blev afgivet til de magnetiske miner på havbunden.

Dette fungerede udmærket indtil englænderne fandt ud af at bruge akustiske miner i stedet for magnetiske mine, men det er en anden historie.

Vi afsejlede Holmen, så snart vi havde fået den nye "Slæbemagnet", men da vi sidst på eftermiddagen næste dag, havde nået Langelandsbælt, fik vi aktiveret 1 af 2 miner med det resultat, at slæbemagneten blev så meget læk, at vi blev nødt til at afmontere kabel og slæbetrosse og markerer stedet med en bøjle, hvor den var sunket, hvorefter vi sejlede til havn i Svendborg.

Radiomeldingen til Holmen i København var åbenbart blevet misforstået, for et stort redningsapparat var sat i gang, fordi man troede, at det var "Narhvalen", der var sunket.

Medens alt det postyr var sat i gang, lå vi fredeligt og roligt i Svendborg for afventning af nye ordre.

Næste dag blev misforståelserne rettet og vi sejlede til København efter en ny slæbemagnet.

Vi fik nu fast base i Nyborg, hvor vi skulle stryge miner i færgernes sejlrender mellem Nyborg og Sprogø.

Det var vi 2 minestrygere om, ligesom der var 2 minestrygere mellem Korsør og Sprogø og tilsammen tog de 4 minestrygere en hel del miner.

Vi havde en stor hjælp af fiskerne, der fiskede om natten i Storebælt, for når vi kom ud om morgenen, kunne fiskerne i flere tilfælde fortælle, hvor englænderne havde smidt minerne og vi blev ved med at stryge, til vi havde heldet med os.

Den dag i dag forstår jeg ikke, hvad englænderne ville opnå ved at genere de danske færger, for tyskerne havde jo deres egen form for transport og det var meget få der benyttede færgerne.

Selv om vi havde fast base i Nyborg, måtte vi også hjælpe til andre steder.

Vi var i Kerteminde et par dage uden held og senere blev vi sendt til Fåborg, hvor fiskerne med en bøjle anviste et sted ved Bjørnø, hvor englænderne havde kastet en mine.

Vi strøg hele dagen og ved 16.00 tiden kom eksplosionen og der var som tidligere mange fisk, der mistede livet, men traditionen tro ved minesprængninger fik vi kogt torsk med sennepssovs til middag næste dag.

Vi tog et par miner mere i farvandet ud for Fåborg og blev derefter dirigeret til Assens, hvor man fra færgen Assens – Årø Sund havde en melding om nedkastede miner.

Vi strøg på stedet i ca. 8 – 10 dage uden resultat og gik derefter tilbage til Fåborg og senere Nyborg. Jeg har senere hørt, at færgen blev ramt af minen og flere mennesker omkom.

For en ordens skyld skal det oplyses, at "Narhvalen" altid var fulgt af en fiskekutter af en type, som Søværnet havde chartret en del af.

Besætningen bestod af en skipper og fire værnepligtige marinesoldater. Deres opgave var i det daglige af sikkerhedsmæssige grunde, at følge "Narhvalen", hvis der skulle falde én eller flere i vandet fra "Narhvalen", men ellers var dens opgave at bugser slæbemagneten i havn om aftenen og ud af havnen igen om morgenen.

Når vi modtog slæbemagneten om morgenen, blev slæbetrossen og el- kablet monteret og der blev firet af med dampspillet på slæbetrossen til den rette afstand, men jeg kan ikke huske om det var 100 meter – 120 meter eller måske 180 meter, men en overgang var det min opgave at køre med dampspillet og i vinterkulden syntes jeg det tog meget lang tid og jeg var ikke længe om at komme ned i maskinrummet og varmen igen, når det var overstået.

Juletiden nærmede sig og vi fik besked på, at vi kunne få betalt hjemrejse til en uges jule- eller nytårsferie, hvis vi ville gå dobbeltvagt eller med andre ord, der kom ingen afløsere.

Vi syntes, det var i orden og trak lod om, hvem der skulle hjem til jul og hvem der skulle have nytårsferien.

Det blev 2.mester og jeg der skulle tage vagten i julen og maskinchefen og mine 2 kollegaer holdt fri.

Ingen havde jo regnet med, at der skulle sejles mere end højst nødvendigt i helligdagene, men det blev der og f.eks., fik jeg først min julemiddag – risengrød og flæskesteg – efter ankomst havnen kl. 24,00 og de andre dage gik det nogenlunde på samme måde, men skidt med det – jeg havde jo ingen andre aftaler!

I øvrigt havde de det ikke bedre på fyrpladsen og på dækket.

Tyskerne havde forbudt danske soldater i uniform at færdes i Jylland og f.eks. var hotel Nyborg Strand fyldt med infanterister fra Århus og Randers.

Men nød lærer nogen kvinde at spinde, så jeg pakkede hue- bosseronne –krave og slips i min taske sammen med toiletsagerne og så lånte jeg en tweed jakke og et halstørklæde og så gik turen hjem i et overfyldt tog og derhjemme kunne jeg godt inden for hjemmets fire vægge optræde i fuld uniform, til glæde for familie og venner.

Nytårsferien var fra 27/12.1942 til 03/01.1943 og så var det hverdag igen.

Hvor mange miner der er bragt til eksplosion i den tid jeg sejlede med "Narhvalen", har jeg ikke tal på, men vi fik kogt torsk til middag hver gang og det var fiskekutteren der ledsagede os, der samlede fisken op .

Men afskedens time nærmede sig og mandag den 15/03.1943 måtte jeg tage afsked med "Narhvalens" besætning blandt andet mine 2 kollegaer fra maskinen – maskinisterne Djernes fra Randers og Egon Markussen fra Ålborg og jeg har ikke haft forbindelse med dem siden – men det er et problem, som de fleste søfarende kan nikke genkendende til.

Tirsdag den 16/03.1943 efter overnatning på Søværnets Kaserne afleverede jeg alt mit grej, fik min tilgodehavende hyre og klædt i civil gik turen ud gennem Værftsbrovagten til sporvogn Linie 8 i Prinsessegade og et nyt kapitel kunne begynde.

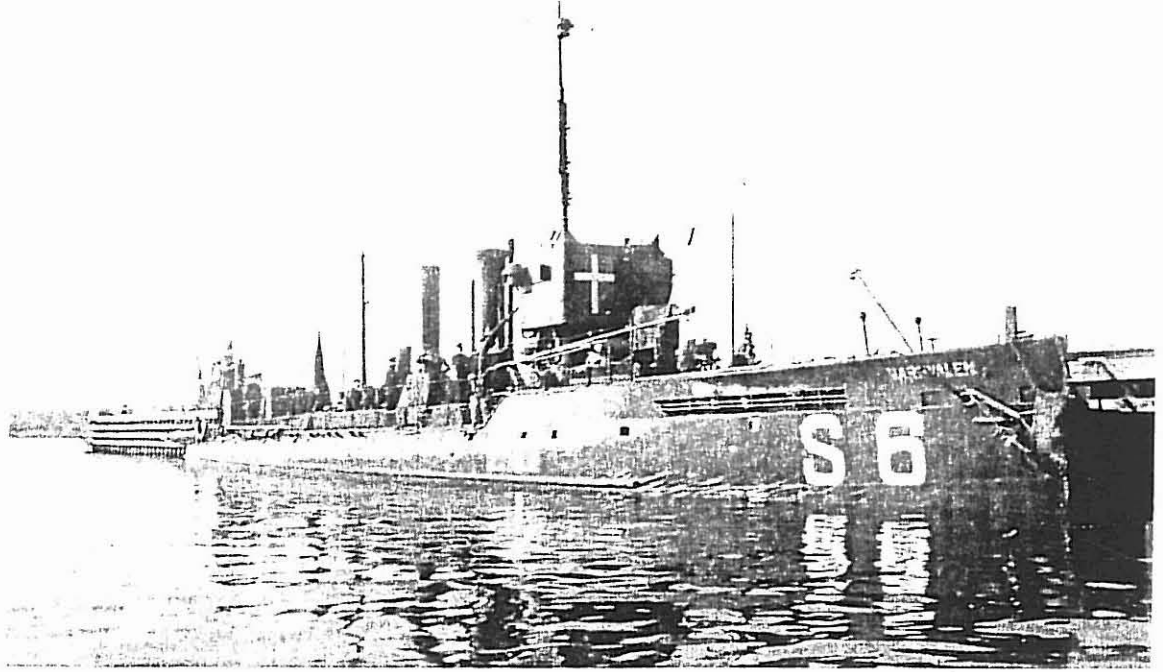
På bagperronen af linie 8 tog jeg afsked med et godt og lærerigt år.

Chr. Schmidt Hansen.

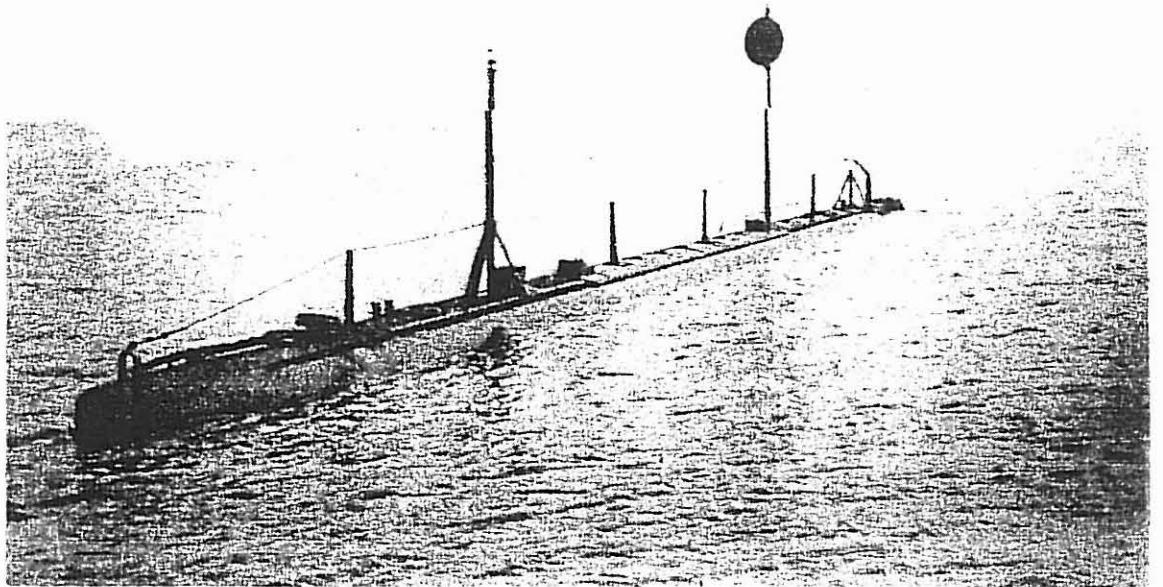
S/S "Narhvalen" s besætning 1942 – 1943.

- 1 Kaptajnløjtnant af 1.grad.
 - 1 Søløjtnant af 1. grad af reserven.
 - 1 Maskinmester af 2 grad
 - 1 Maskinmester af 3.grad
 - 3 Matros underkvartermestre af 2.grad
 - 1 Maskin underkvartermester af 2.grad
 - 3 Værnepligtige maskinister
 - 3 Værnepligtige fyrbødere. (mejerister)
 - 1 Værnepligtig kok (mejerist)
 - 4 Værnepligtige matroser (fiskere)
 - 2 Math – Elever
 - I alt 21 mand.
- Det var trange forhold, men det gik!

S/S "Narhvalen"

Slæbemagnet

Ledsagekutter under
bugsering af slæbemagnet

